

ACC. N:R M. 16757:1-29.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Lova Ahlgren, Vängö*
 Härad: *Lunnerbo* Berättare: *Hjalmar Andersson, Trömsjö-
 socken*
 Socken: *Traryd* Berättarens yrke: *huv. ägare*
 Uppteckningsår: *1967* Född år *1885* i *Traryd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Butikshandel på landsbygden. s. 1-14.
 Lokal- och personhistoria. s. 15-21.
 Skogs-skötsel. (enskilda skogar) s. 22-29.

LUF 95
 " 117
 " 122

ACC. N:R M. 16757:1

L.U.F. 95. Rörskadet på landet.

Den affai jag ännu besökt om de Långgras i
Stensmård, Den lög i Byghult. Huset
här ännu färdigast och det är en vacker
hem

Det var den enda affär, som Lauros i Lön,
när jag växte upp (född 1885) den skedde
omkring 1870. Det var den enda affär, som Lauros
i Lön. I Lön 3 km. från Hönö näst
Lauros en och i Hönö 1 mil Hönö
en.

Det var en helt laglig Livsvetenskap.
Själarna hade kört sin affärsverksamhet
med ett gä. omkring och såga. Man hade
en liten pass med Sverige och

På sin vandring kom han til Jätkens.
 Där träffade han den Jätten, som senare
 skulle bli hans hustru.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LuF 95

22/5-67

L.U.F. 95.

Han hade lite pengar, och för den an-
sade de affären, som med tiden blev si-
lonsam. Denne Gunggen var ett stort
affärsgeur. Han var även rikshandlare,
köpte mycket billigt av bönderna. Vink köp-
te till Öby med lastskjut, men själ-
sen förde ju de komna tillbaka. De flesta
var till hans affär kom med sig till Öby.
Skjutsen lastades fulla med sådan var.

Han var även en stor ägarhandlare.

En man var namn en Otto Tieding till.
virkade hans ägarer. Denne man hade en
liten stuga i Kramaholmen och i sin ledning
håll han till med tillverkningen.

Han flyttade senare upp till Samhället
och hans stuga finns även kvar.

Gunggen var även jordbrukare. Han ägde

L. L. F. 95

En 78 del. Han affären var ingen levigaste.
Någon utbildning hade han ej. Så långt
gick minn. Skotts affären alltid av ett god
praktiska betyden. Finggen och mest på
kontoret. Han hade egna ören blev men
fick de hjälpa till. Med sina stora affären
fick han ofta anstå bekänningskunnen folk.
Han kan väl på sitt kontor. Hörde han
vi vil var för kunder, som kom in i affären.
Han kände dem på roten. Var det någon
han ville tala med, eller någon som ville
ha kredit, så gick han ut i affären.

Någon förtroendepappas han inte
med att säga sig.

Han var alltid finare klädd än andra.
Arbetarna gick i molbkinskläder,
men han de alla finast tyger.

L.U.F. 95.

Han mungade också med de rikaste.
Sågs speciellt för socknen gjorde
han inte, men drog in pengar.

Affären låg i ett särskilt hus. Där var
3 rum. Både bodde han i en villa. Där
även exporterna hade rum. Både han
och agde han.

I affären fanns en lång vinkelbänk.
och affären var klädd med tyllor från
guld till tak.

De mindre tyllorna användes till garnen.
han hade ett stort sortiment. De störde
för tyger. In till affären låg lagerloka-
len. Det fanns en mycket god ord-
ning av affären, så fort varorna på
tyllorna låg slut, hämtades nya från
lagret. Stora fotogenlampor hängde

L.H.F. 95

med från taket. Vågen var med rik-
ter, men för uppräknung av snus bland
annat användes en liten Skålvåg. Den
hålls i handen. 1/4 del Skålvågen.
Snus kostade 18 öre när det snus
köjades vägs i hakt var priset 20 öre.

Smunförs biten i affären stod all-
tid ett flaskkak. Man köpte ameri-
kaniskt fläsk och det hade en stor
åtgång bland paltarna. Järnvägen till
byggdes 1896.

Det var inte mycket, som inte Hing-
gers hade att säga. Klocker av olika
slag. Ena klockor kostade 2 kr. och
för de allra enkla väggklockorna var
priset 8 kr.

När finns många av dessa väggklockor kvar.

L. 41.5 95

I ett hörn av affären, hade salikt smyglas.
Det var både gott och fint salt. Så var
där stora silkebunnar. Jag såg många
fotbilar som kom till affären med
sin sin i hus. För att titta lite till
lake" att dröja polakerna i.

Där fanns kaskor, sofflor, skor, lampor
av olika slag. Fotogenlampor med krus
sallprömmar. Träsk i kunnar, fotogen-
kunnar, även vax i kunnar. Dessa an-
vändes inte så mycket på den tiden.
Vid bykning, vilket gjordes för att använda
det lilla och aska.

Man fanns av olika slag.
Man hade flera stycken kageskor an-
ställt. Och kades de i hus regel till.
Och kades de i sin hem. Oftast var

L. L. F. 95

Det gamla fästets hus, som åtog sig
dessa arbete. En haka vid kostad Sörs
Affären hade en stor omsättning på all.
Det var till och med järnvägsbyggel.

Aprik och öl sålde inte i affären.

Om någon hade förhandlat, kunde han
betas inviden på kulant och få sig en
sup.

Det var inte inte han med affären
plus det andra Gunggen hade att skita.

Han mottog lumps för intäring. På
ett magasin sockerets lumps av antalet
folk. Allt var det fästets. Om det var
arbetet. Fimmlumps gick till pappers-
bruket i Delang och den övriga lumps
gick till den sticket till Tumlors.

Gunggen kunde komma att handla rik

L.H.F. 95

ligt. Han köpte hela backsten med ryss-
sag. Den stekades till Osby på järnväg.
Vilken hvar den kom till var jag ej.

Rögen lät han mala till mjöl.

Se var han en driftig jordbrukare.

Jag minns att han och en annan bond
var uppmått mark intill varandra.

Den marken fick de uppmått av nöd-
hjälpsarbetare. För en till arbetare tog av
de yngre Kristina Vikström hade spungit
i hop i Åmåsida och på andra platser
just för vaderna andarna.

Många har förväntat sig om att denna
mark alltid varit så dålig skörd.

Jag har gett dem min förklaring.
Under uppmåttens arbetet uttala de så
många ordorden, de gjorde en full av

L. U. F. 95

Svar

Någon beordrade fanns inte, men jag
vet dock den skulle användas. Folk höll
jag så mycket på sticket på den tiden.

En beordrade skulle den folk till affären
hos Ljunggrens behövdes den inte. Eftersom
det var den enda affären på platsen
kann det kunde ändå.

Uppmärksamheten i affären skedd genom
Hälselugnan. Någon skylt fanns inte,
alla vore på Ljunggrens fanns.

För byggnaden fanns tillfälligt på kontoret,
men någon stor värdan pådder inte. Jag
minns att gator i affären var så smala
så det gick inte att se om det var ett hus.
Det skedd aldrig.

När kontoret var ut vet jag inte, det fick

L.U.F. 95

jag aldrig haunnat. Vi önska haunnat var unga
storhandlare vi därför blev ju inte för
inbjuden på konferens. för att få sig en
dricka.

Varorna beställdes från de stora
kolonialfirman, men jag vet inte
om de fanns. Handelsresandena fanns
inte. tiden det gäller är omkring 1900
och jimen.

Till nödvändighetsvarorna räknades:
mjöl, bröd, salt, socker, det senare an-
vändes mest till bak. Kaffe däremot
var en lyxartikel. Det köptes oftast
i huckowis. Till jul kunde fringgen
ge bort 1 kg. kaffe som julklapp.
Smyddor, som köptes var vitbrynade och
smyddor, hand. ingefära och även

L. U. F. 95

nejlikor

Rundtullen hade han på 1/2 mil av-
stånd. En del slog sig tillrättas och
resten för att handla. Det var ju mest
vid storhandel. En del rika handlade
både till gåvor om året. De hade både
pengar och utrymme för varorna.

De som var fattiga fick handla jämnt.
Stegen speciellt sig för handla och jag
ej, men jag vet att handla var tillräckligt
mellan 7-8 om kvällen. De var många folk
från. Det var inte vanligt att de tog frist
från arbetet för att handla.

Stegen stängdes inte för att alla folk
hade gått. Klacken kunde ibland bli
både 10 och 4 på kvällen.

Varorna steg mest in som paket.

L.U.F. 95

Det var städiga värden, som gjordes. De
skulle kunna kännas under armen.

Heltan användes till smor, karameller
samt kex och.

Talande tycks vi ha en på karameller.
Kredit gavs till de, som var bekända.
Det kunde alltså inte kredit beviljas, det
var så mest till värden, som hade mörskill
den tidigare. Oftast fick de sin kredit
när gamla skulden var betald.

Han fick hävagn till de olika kreditföres-
na. Fick det för länge sinna skulden be-
talas, vi kvädes de. Det blev ju luthäden
i detta fall, som skötte den saken.

Allt stämmer nog, kunde sig inte.
Det fanns i regel inget att betala med
ej heller att säga något i utskrivning.

L. L. F. 95

Bedid vi varhög, vi ingen skänds
om att behöva göra det. De flesta var
jfr fattiga och befann sig i samma situa-
tion.

Pussarna beständs av chofen, men litla-
dena prissatte.

Putta var varhög. Där kunde man stå
långs stunder för att få se en några
öron tilligga. Ibland gick det att prö-
va ibland inte. Puttat kan jag giss-
kola mitt till och jag fortsatte med
det än i dag. Jag tror det mest beror
på en gammal vana.

Posten avlämnades i affären. Där
postmannen kom. Slutade han i en tur.
Den luren finns ännu. Kom upp i tra-
dyd.

L L F 95. Duvrockandel på landet.

Gringreen var den förste här på platsen.
Som fick telefon. Den lönades ut till
hundra, om det var något viktigt, som
skulle ringas. Men han fick den minns

gringreen och skallen varit i affä-
ren. Tattan hade någon brattom
dågrin hjälps med skivorna lättna-
de sig. När fanns andra i Lym som
åtog sig de där uppdrag. Och a. en,
som kallades Tula Skinn.

Gringreens affär fanns kvar än i dag.
Den är flyttad och nu säljs där endast
tyger och garnen m. m. sådant.

En dotter minns affären.

L.L.F. 117. Lokalt och personhistoria

Spökan och övernaturliga väsen troddes alltså
på förr i tiden.

Här nämndes även tillkomsten av det så kallade
att det berättades historier, mest om trollsländor
och spökan.

Jag minns att det i min barndom (omk. 1900)
talades om en klok gubbe här i trakten (Härens-
västbruk).

Han bodde i Lillång. Där fanns en å som användes
ha höstningande vatten.

Gubben hette Johansson, han kunde koka
alla slag av sjukdomar med vitt vatten.
Det kom från alla håll. En gång var där en
ungkarl.

Folk trodde till en början på honom.

Här i byn fanns en gammal kvinna, som
hette Benedicta. Hon led av svår sjukhet.

L.L.F. 117

29/5-62

L. L. F. 117

Efter att ha besökt Johansson, hände hon sig
bättre.

Men en söndag en tid därefter, kom jag
för att hälsa på henne, de erkände hon att
sjukheten var lika svår, som innan hon köpt
sicka vatten. Men och mer gick det upp
för människan att de hade blivit bärade.

Johansson blev otalad.

Stuck in alltid förenat med de flesta
kyrkobyggen. Många andra har det kan
komma sig att kyrkorna ibland är så
nydligt placerade.

På följande sätt låg det ha gått till vid
kyrkobyggen: Ett par hillingstutor skulle
den den första steget till bygget. Där
stod man stannade, skulle kyrkan placeras.
På.

L. U. F. 117.

Med kyrkogården menas följande. Drott-
lingar ledde in i kyrkan för att spåas.

Man skrevde oss ofta för brunnsgubben.
(Det var vanligt även under upptäckarna kända).
Jag förstår nu varför de gjorde det. Vi skulle
inte gå för nära brunnen, för att inte ramla
i.

Jag minns det var år 1910. en kamrat till
mig och jag skulle gräva en brunn. När vi
håll på med grävningen kom en man och stred
på oss och var alldeles förtvål. "Förhå-
llande", skrek han för jorden, den kan
svämmas även och begrava hela samhäl-
let! Han hade många gånger hört talas
om den faran. Vi hörsade inte på honom.
Det gällde för oss att få brunnen klar.
En tillblottan i Marias kyrka gav en

2
15c

L.U.F. 117

sågen. Den låg ringa högre än vanligt.

Det har sagt att den har blivit skuren
från Danmark. Men påstår det att den
ligger så högt så det hörs till Danmark.

Den kändes till Harknagd och den Långing
har ju en gång i tiden tillhört Danmark.

Klockan tillhörde av en vallpytte i en backe
i Rökklorkogarna (Traryd). Backen fick nam-
net Klockbacken.

Det blev en skid mellan Kinneryd och
Traryd som skulle bli ägar till klock-
an. Traryd segrade. Den låg nu varit ett
krigslyte från Danmark. Inskriften
gav ej att läsa.

Myckosåren i Traryds kyrka skänk
före 1800. Förankingen var fäst. De ha-
de ej råd att köpa nytt silv.

L.H.F. 117

De inköpte kalk och abletskinn av trä.

I början av 1800-talet hade kaopfirmorna
ett köp till nytt kyckertor. Träkalen
och skinn förvaras. Den kalen gjorde
jag att den fanns hos en privatperson här
i Höningsbruk. I april 1967 fick jag
köpa den träkalen, och den kommer att få
sin plats i kyckertor.

Detta skall gå till på följande sätt.
Det skall lämnas från kyckertor.
Det skall läggas i det riktiga rummet
för sig i. Skallen skall förvaras.
men det gäller att lägga den träkalen
på kyckertor inom en viss tid, annars
kan det hända att de får besök av de
vika.

Det skall också det ritas fram över det.

LUF 117

varus, så inte postkåringarna kom in.

Jag minns en gång när jag som ung skulle till julotta, (sällan gick vi ensamma det var större sällskop, det låg huvudet på paddla) hände något särskilt.

En man som var med i sällskapet stannade plötsligt och frågade om vi inte hade ett skott, som snall och om vi inte såg att folket var sprang.

Ingår är det andra hade sett eller hört någonting.

Men vi fick en förklaring till hans syn, det var snipa.

Det var en ung pojke, som skulle gå ut i skogen och skjuta skator. Genast skrikade. Han gick tillbaka hem. I stället mötte han jigan. Han skulle

L.L.F. 117

skojs med henne ~~med henne~~ och rik-
sade gämslet mot henne. Ett skott gick
av, som träffade henne i hon arled.
Detta skott sattes i samband med
ett skott mannen hade kört på vi
våg till julotten.

Där jag var i Skåne på betplock-
ning, bodde vi på Kåhinge gästgiver-
gård. Fållen hade de några gäster, som
bodde där. Orsaken var att det spökade.
Det påstods att flera gäster hade dö-
dats av gästgiveren och begravats under
golvet. Vi såg till de två i väg-
gararna, men räddade för spöken var vi
inte.

Förhållande betydligt sämre. De används
för de vore kortare. Själva men om den
artiga af

LUF 122. Skogsplantering.

År 1864 planterade Håfers planteringshög skog här i trakten. Man har brukat tala om det.

Här finns för papprbruk berijad sin drift omboende de skogsplanteringarna.

För 1900 var det mest frön, som sattes, men år 1900 var det en så stor samling frön som tockade bort.

1903 sattes vi planter, det brukades här och den skogen är nu blott överhåll.

Planterna skulle sättas i jämna rader. För att få det noggrant jämt, användes ett 10 meter långt rep. Planterna sattes med 8 meters mellanrum. Det blev inte alltid så jämt, men vi försökte.

Det var 10 man, som brukade och 10 som sätte planterna. Arbetsfallet var följande.

L.U.F. 122

småkörror. Åren hölls till till.

Planteringen började i slutet av april
och höll på till november.

År 1904 planterades i den första gran-
planteringen vid Skvarkje. Den ligger
på en sydöstlig höjden mot Skvarkje.
Där hade tidigare varit lind och ek.

Tidvis var det ont om granplanter. Då fick
vi också använda gran- och furuplanter.

Korrektingen fick inte ske som
behoöv. Skogsmästarens förtydligade avverk-
ning på grund mindre än i sin tid.

Det blev inte så mycket. Nya bestän-
derna utfärdades, ingen fick avverka an-
nat än med skogsmästarens befall.

År 1930 sattes 36000 planter på Trane
1:1. Där hade tidigare varit vita nigror

L L. F. 122

skog. Vi blev lovade av skogsvaktaren att få fria planter och hjälpe med planteringen hela det upplåta mark. Lofferna skulle ju ge markägarna för skogen betala betala både planter och arbetskraft.

Från Örnäs såldes ett stort skogsområde till Vindlandskollegiet. Det var för den sista gången 1902. När den hade gått om hade den varit kall hela skogen. Nu var för säjden att köpet blev rymmen, annars hade han gjort en bättre förlust.

Den stora upphuggningen av skogen som sen blev var jag med om. Det var ett stort arbete. Betalningen var heller inte stor. Såre skogen. Skett för knutar och pinns krig jag sedan upps och såldes det till bak- ved till ett konvoluti och fick 4 kr. lörd.

L.H.F. 122.

Det blev utensikt bekräft. För en del
aktra varit att jänna och ris skulle för
kort frögen. Numera ska det byggas hem.
Det bli fin görning av det.

Här på jänna en gjord, korrade jag upp
området och där blev senare en fin jättesad
skog.

Offa blev skogarna skulade genom att
de stora rikskhandlarna köpte skogen på
rost utan att se till att det blev nyplantad.
Skogsriddstynken fortfarande de att ny skog
skulle planteras de för avverkning hade
skett.

Men 1909-10 kom bestämning och det
blev allmänt att på byggena skulle plan-
teras ny skog.

Skogsridda är numera inte varit, all

L.L.F. 122

Skog planteras.

Arbetet med planteringen var ett hårt arbete.

Vi hade tolv timmar arbetstid.

Redskapet som användes var en flåskaka.

Skinner användes planteringsbore.

De som beräknade hade 15 öre i skinner,

de som planterade hade 10 öre.

1906 kom lagen om austämpling. Skogsvakt-
läsen bestämde utskottet som skulle stämp-
las.Vid avskallstämpling användes stämp-
bryts. Skinner för skogsägaren stämp-
läses, men inte skogen på rot, varken
skogsvakternas var med.Moderne skogsvärd går ut på att stämp-
la, hacka och plantera nytt.

De flesta skogsägare sköter sin skog bra.

L.H.F. 122

För en del ofta så att skogen fick bli
en övervogen. Stunna förskottsmun den
sj.

Vid avstämning är skogvaktaren med och
för jäviga personer. Rebecka Folket kom
mer från platsen för övervakningen.

Rebeckan är: Stämpelingsplan, med den
skolas en bit av boken bort och där sätts
stämpeln. En måttstäng används för att
mätta höjden på träden. För mätningen
av grooleken på stammen, används en klu-
va. Den sätts i jämnhet med ålarna.

Övervakningen är på plats.

Är nya planter satta, gallras löst,
med skapning och så. Enda gallringen
sker när träden blivit stora. Den gall-
ringen ger lite förfrukt.

L. U. F. 122.

För en del år sedan byggning.

En avverkningen för gick halften till
hus behov. Småskaliga och gamla fogs
tillvara för eldning. En del av avverkning-
en gick även till reparation av byggnad-
erna.

Man kan gå att till ansöka.

Skogsavskeden, som byggts till sålde till
delvis papperbruk, senare till Skogsmästare.
Före hade det ofta att skog avverka-
des för att agera behovet pengar. Man
är det enbart för att skogen ska bli
bättre.

Till byggnaden anlades skatter, folk,
fogare och smidande. Det sågades
för hand. Men för jag själv och min
bror arbetade i skogen. För köpte en

L.4.F. 122

sig, som var näst 2 meter lång.

Den ena änden av sigen var för och i
den andra min bror och jag. Vi var knop-
post för att när vi böjades och med
detta arbete höll vi på i många år.
Uscorn vi använde oss av för hand-
gjorda, ännu i skotten.

Det hade vi med oss. Bröd
och det billigaste margarinet, det
kostade 60 öre för ett halft kilo
Såsom det någon mysk bearna
fick vi det med oss. Ännu fick vi
vår utan.

Betalningen var 3 1/2 öre stycken, se-
nare blev det 5 öre.

Ännu är skogsskottet bortkastat. Ors-
ken är att horna kan skada plantorna.